

Yleistä

Uddeholm Sverker 3 on wolframiseostainen työvälineteräs, jonka hiili- ja kromipitoisuus on erittäin suuri. Uddeholm Sverker 3:n ominaisuuksia ovat:

- erittäin hyvä kulumiskestävyys
- suuri puristuslujuus
- suuri pintakovuus karkaisun jälkeen
- hyvät läpikarkenevuusominaisuudet
- hyvä mitanpitävyys karkaisussa
- hyvä päästönkestävyys

Uddeholm Sverker 3 kestää poikkeuksellisen hyvin kulumista. Se soveltuu kohteisiin, joissa työvälineeltä vaaditaan pitkää käyttöikää, alhaisia korjaus- ja huolto-kustannuksia sekä taloudellista tuotantoa.

Ohjeanalyysi %	C	Si	Mn	Cr	W
	2,05	0,3	0,8	12,7	1,1
Normimerkintä	AISI D6 (AISI D3) (W.-Nr. 1.2436)				
Toimitustila	pehmeäksihehkutettu n. 240 HB				
Värimerkintä	punainen				

Käyttökohteet

Uddeholm Sverker 3 työvälineterästä suositellaan kohteisiin, joissa vaaditaan suurinta mahdollista kulumiskestävyttä, kuten esimerkiksi ohuiden, kovien materiaalien lävistys- ja leikkaintyövälineisiin; suurten sarjojen puristustyövälineisiin, muovaustyövälineisiin sekä keramiikan ja kuluttavien muovien muotteihin.

Leikkaus

	Materiaalin paksuus	Materiaalin kovuus	
		≤180 HRC	>180 HRC
Työvälineet: Leikkaus, lävistys, rei'itys, katkaisu, purseenpoisto	<3 mm	60–62	56–58
Lyhytiskuiset, ohuiden materiaalien leikkurinterät, muovijätteen granulointiterät			56–60
Pyöröterät ohuen levyn, kartongin, paperin jne. leikkaukseen			58–60
Taottujen aihoiden purseenpoistotyökalut			58–60
Puujyrsimet, kalvaimet ja tuurnat			56–58

Muovaus

Työkalut:	HRC
Taivutus, muovaus, syväveto, särmäys, valssaus, painosorvaus ja venytysmuovaus	56–62
Putki- ja profiilivalssit	58–62
Kylmäveto- ja kalibrointirenkkaat	58–62
Metallipulverista valmistettujen osien tiivistys-painimet	58–62
Korkomeistit kylmämeistoon	56–60
Työvälineet keramiikan, tiilten, kaakelien, hiomakivien ja kuluttavien muovien valamiseen	58–62
Mittatulkit, mittaussäilytysvälineet, ohjauskiskot, holkit, luistit, pyällysketrät, hiekkapuhallussuuttimet	58–62
Varasamurskaimet	56–60
Tyssästyökalut	56–60

Ominaisuudet

Fysikaaliset ominaisuudet

Karkaistu ja päästetty 62 HRC kovuuteen. Arvot huoneenlämpötilassa ja korkeammassa lämpötiloissa.

Lämpötila	20 °C	200 °C	400 °C
Tiheys kg/m ³	7 700	7 650	7 600
Kimmomoduuli N/mm ²	194 000	189 000	173 000
Lämpölaajenemiskerroin per °C, 20 °C ->	–	11,0x10 ⁻⁶	10,8x10 ⁻⁶
Lämmönjohtavuus W/m °C	20,5	21,5	23,0
Ominaislämpö J/kg °C	460	–	–

Puristuslujuus

Annetut arvot ovat viitteellisiä.

Kovuus HRC	Tyssäysraja Rc0,2 N/mm ²
62	2200
60	2100
55	1850
50	1600

Lämpökäsittely

Pehmeäksihehkus

Suojaa teräs hiilenkadolta ja läpikuumenna 850 °C:seen. Jäähdytä tämän jälkeen uunissa 10°C/h 650 °C:seen ja sen jälkeen vapaasti ilmassa.

Jännitystenpoistohehkus

Läpikuumenna työkalu rouhintatyöstön jälkeen 650°C:seen, pitoaika 2 h. Jäähdytä hitaasti 500 °C:seen ja sen jälkeen vapaasti ilmassa.

Karkaisu

Esikuumennuslämpötila: 600–700 °C

Austenointilämpötila: 920–1000 °C, tavallisesti 940–980 °C

Lämpötila °C	Pitoaika *) min	Kovuus ennen päästöä HRC
920	60	n. 65
960	30	n. 66
1000	15	n. 66

*) Pitoaika = aika karkaisulämpötilassa sen jälkeen, kun työkalu on täysin läpikuumentunut

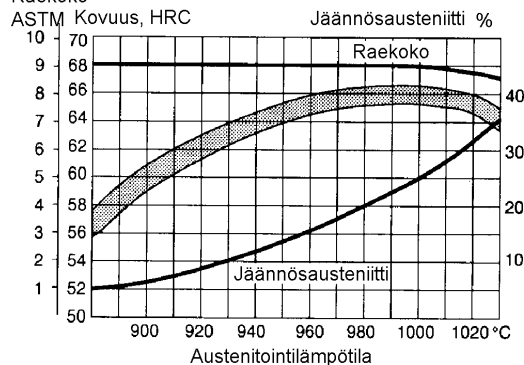
Suojaa työkalu hiilenkadolta ja hapettumiselta karkaisun aikana.

Sammutusaineet

- öljy
- alipaine (sammutuskaasu ylipaineella)
- kiertoilma/kaasu
- kuumakylpykarkaisu tai leijupatja 180–500 °C, jonka jälkeen jäähdytys ilmassa

Huom. Päästä työkalu heti, kun lämpötila on laskenut 50–70 °C:seen.

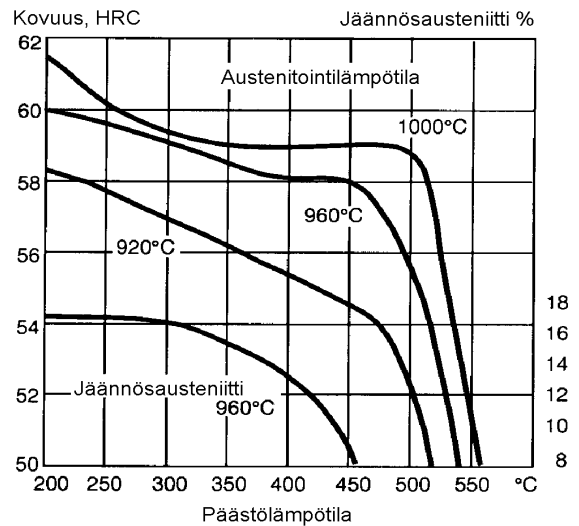
Kovuus, raekoko ja jäännösausteniitti austenointilämpötilan funktiona

Päästö

Valitse päästölämpötila päästökäyrästä halutun kovuuden mukaan. Päästä kaksi kertaa ja jäähdytä päästöjen välillä huoneenlämpötilaan. Alhaisin päästölämpötila on 180 °C. Pitoaika päästölämpötilassa vähintään 2 h.

Päästökäyrä

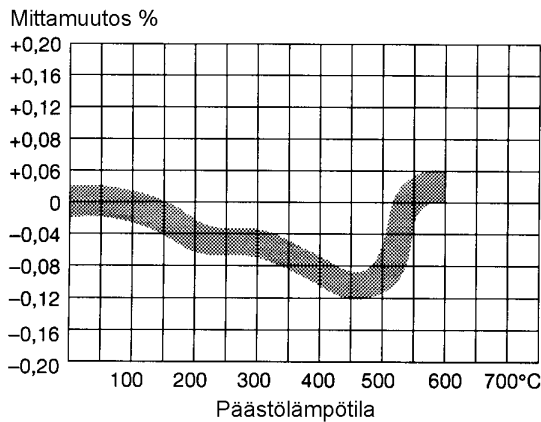

Mittamuutokset karkaisussa

Koekappale: 100x100x25 mm

	Leveys %	Pituus %	Paksuus %
Öljykarkaisu 960 °C:eesta			
- vähintään	-0,05	+0,07	-
- enintään	-0,08	+0,09	-0,08
Kuumakylpykarkaisu 960 °C:eesta			
- vähintään	-0,01	+0,07	-
- enintään	-0,03	+0,09	-0,16
Ilmakarkaisu 960 °C:eesta			
- vähintään	+0,05	+0,09	-
- enintään	+0,06	+0,13	+0,05

Mittamuutokset päästössä

Huom. Karkaisussa ja päästössä tapahtuneet mittamuutokset on laskettava yhteen.

Pakkaskarkaisu

Osat, joilta vaaditaan suurinta mahdollista mitanpitävyyttä on pakkaskarkaistava, jotta ehkäistään myöhemmin tapahtuvat tilavuuden muutokset. Tämä koskee esimerkiksi mittavälineitä ja tiettyjä rakenneosia.

Välittömästi sammutuksen jälkeen kappale on pakkaskarkaistava $-70...-80$ °C:seen (pitoaika 3–4 h), jonka jälkeen päästö. Pakkaskarkaisu lisää kovuutta 1–3 HRC. Kappaleessa tulisi välttää monimutkaisia muotoja halkeamisriskin vuoksi.

Vanhennus suoritetaan $110-140$ °C:ssa, pitoaika 25–100 h.

Typetys ja hiilitypetys

Typetyksellä saadaan aikaan kova pintakerros, joka kestää hyvin kulumista ja eroosiota ja lisää korroosionkestävyyttä. Typetys ammoniakkaasussa 525 °C:ssa antaa noin 1150 HV₁ pintakovuuden.

Typetys- lämpötila °C	Typetys- aika h	Typetyskerrok- sen paksuus mm
525	20	0,20
525	30	0,25
525	60	0,30

2 tuntia kestävä hiilitypetys 570 °C:ssa antaa noin 800 HV₁ pintakovuuden. Typetyssyvyys on tällöin $10-20$ µm. Arvot koskevat karkaistua ja päästettyä materiaalia.

Lastuamishjeet

Alla olevat lastuamisarvosuosituksukset ovat ohjeellisia ja ne on sopeutettava kulloinkin vallitseviin olosuhteisiin.

Sorvaus

Lastuamis- parametrit	Sorvaus kovametallilla		Sorvaus pikateräksellä, hienosorvaus
	Karkea- sorvaus	Hieno- sorvaus	
Lastuamis- nopeus (V_c) m/min	70–100	100–150	8–12
Syöttö (f) mm/kierros	0,3–0,6	–0,3	–0,3
Lastuamis- syvyys (a_p) mm	2–6	0,5–2	0,5–3
Työstöryhmä ISO	K20, P20–P30 pinnoitettu kovametalli*	K15, P10 pinnoitettu kovametalli*	–

*) Käytä kulutusta kestävästä Al_2O_3 -pinnoitettua kovametallia.

Poraus

PIKATERÄSKIERUKKAPORAT

Poran halkaisija mm	Lastuamisnopeus (V_c) m/min	Syöttö (f) mm/kierros
–5	10–12*	0,05–0,10
5–10	10–12*	0,10–0,20
10–15	10–12*	0,20–0,25
15–20	10–12*	0,25–0,30

*) Pinnoitetulle pikateräsporalle $V_c =$ noin $16-18$ m/min.

KOVAMETALLIPORAT

Lastuamis- parametrit	Poratyyppi		
	Kääntöterä	Kovametalli- pora	Juotettu kovametalli- pora ¹⁾
Lastuamis- nopeus (V_c) m/min	100–130	50–70	30–40
Syöttö (f) mm/kierros	0,05–0,25 ²⁾	0,10–0,25 ²⁾	0,15–0,25 ²⁾

1) Porat, joissa on vaihdettavat tai juotetut kovametalliterät.
2) Riippuen poran halkaisijasta.

Jyrsintä

TASO- JA KULMAJYRSINTÄ

Lastuamisparametrit	Jyrsintä kovametallilla	
	Karkeajyrsintä	Hienojyrsintä
Lastuamisnopeus (V_c) m/min	90–110	110–130
Syöttö (f_z) mm/hammas	0,2–0,4	0,1 –0,2
Lastuamissyvyys (a_p) mm	2–4	–2
Työstöryhmä ISO	K20, P10–P20 pinnoitettu kovametalli*	K15, P10 pinnoitettu kovametalli*

*) Käytä kulutusta kestävää Al_2O_3 -pinnoitettua kovametallia.

TAPPIJYRSINTÄ

Lastuamisparametrit	Jyrsintyyppi		
	Täyskovametalli	Kovametallikäntöterä	Pikateräs
Lastuamisnopeus (V_c) m/min	30–70	40–80	10–15 ¹⁾
Syöttö (f_z) mm/hammas	0,03–0,20 ²⁾	0,08–0,20 ²⁾	0,05–0,35 ²⁾
Työstöryhmä ISO	–	K15, P20–P20 ³⁾ pinnoitettu kovametalli	–

1) Pinnoitetulle pikateräsjyrsimelle $V_c =$ noin 20–25 m/min.
 2) Riippuen radiaalisesta lastuamissyvyydestä ja jyrsimen halkaisijasta.
 3) Käytä kulutusta kestävää Al_2O_3 -pinnoitettua kovametallia.

Hionta

Alla olevassa taulukossa on esitetty yleisluonteisia hiomalaikkasuosituksia. Lisätietoja löytyy Uddeholmin julkaisusta “Työkaluterästen hionta”.

Hiontamenetelmä	Pehmeäksi-hehkutettu teräs	Karkaistu teräs
Tasohionta suoralla laikalla	A 46 HV	B107 R75 B3 ¹⁾ A 46 HV
Segmenttihionta	A 24 GV	3SG 46 FVSPF ¹⁾ A 36 F
Pyöröhionta	A 46 LV	B126 R75 B3 ¹⁾ A 60 KV
Sisäpuolinen hionta	A 46 JV	B107 R75 B3 ¹⁾ A 60 IV
Muotohionta	A 100 LV	B107 R100 V ¹⁾ A 100 JV

1) Mikäli mahdollista, käytä CBN laikkoja.

Hitsaus

Hitsaus onnistuu hyvin noudattamalla korotettua lämpötilaa, railonvalmistusta, hitsauslisäainetta ja -menetelmää koskevia suosituksia. Työkalut, jotka kiillotetaan tai fotosyövytetään on hitsattava seostukseltaan vastaavalla hitsauslisäaineella.

Hitsausmenetelmä	Työlämpötila	Hitsausaine	Kovuus hitsauksen jälkeen
MMA	200–250 °C	Iconel 625-tyyppi	280 HB
		UTP 67S	55–58 HRC
		Castolin EutecTrode 2	56–60 HRC
		Castolin EutecTrode 6	59–61 HRC
TIG	200–250 °C	Iconel 625-tyyppi	280 HB
		UTPA 73G2	53–56 HRC
		UTPA 67S	55–58 HRC
		UTPA 696	60–64 HRC
		Castotig 45303W	60–64 HRC

Kipinätyöstö

Jos kipinätyöstö tehdään karkaistulle ja päästetylle materiaalille, työkalu on päästettävä vielä kerran lämpötilassa, joka on noin 25 °C alhaisempi kuin edellinen päästölämpötila.